

MOŽNOSTI ROZŠÍŘENÍ PRAVOMOCÍ NKÚ NA OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI S MAJETKOVOU ÚČASTÍ STÁTU A SAMOSPRÁV

- 27. 4. 2011 schválila vláda ČR návrh **novely Ústavy** a **novely zákona o NKÚ**, které umožní rozšíření pravomocí NKÚ na územní samosprávné celky, vysoké školy a veřejnoprávní média. Mimo dosah kontrol NKÚ by tak i nadále měly zůstat **akciové společnosti s majetkovou účastí státu a samospráv** a **obecní s. r. o.** Poslanecká sněmovna bude v brzké době oba návrhy projednávat jako tisky č. 351/0 a č. 352/0.

- Jaké subjekty smí NKÚ kontrolovat?

organizační složky státu, ústřední a veřejné příspěvkové organizace, ČNB, veřejné výzkumné instituce státní podniky, VZP, ...	
kraje, obce a části hl. m. Prahy, svazky obcí, příspěvkové organizace samosprávy, vysoké školy, veřejnoprávní média	Novela zavádí
obchodní společnosti s majetkovou účastí státu a samospráv	

Pozn. Vedle toho může NKÚ kontrolovat kohokoli, kdo přijal evropskou nebo státní dotaci.

- Ve kterých sousedních zemích může NKÚ kontrolovat obchodní společnosti s majetkovou účastí státu a samospráv?

MOŽNOSTI ROZŠÍŘENÍ PRAVOMOCÍ NKÚ NA OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI S MAJETKOVOU ÚČASTÍ STÁTU A SAMOSPRÁV

- ▶ Novela nesplňuje požadavky **Limské deklarace**, mezinárodního standardu pro práci nejvyšších kontrolních institucí.

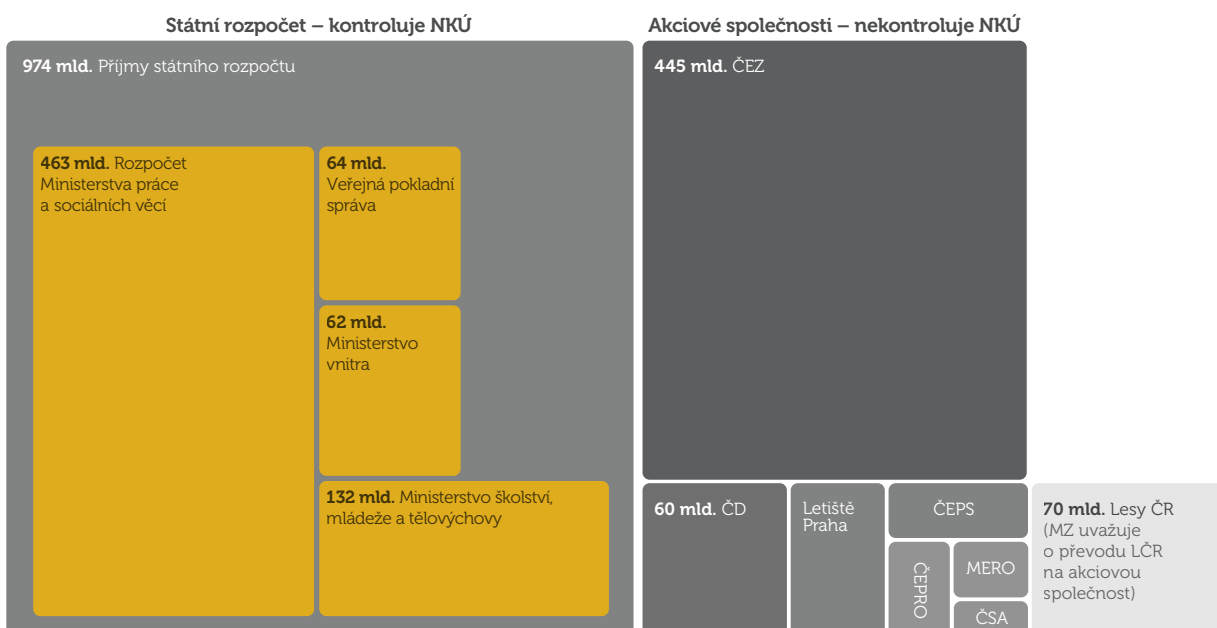
LIMSKÁ DEKLARACE, ČLÁNEK 23. OBCHODNÍ PODNIKY S VEŘEJNOU ÚČASTÍ

1. Rozšiřování hospodářských aktivit vlády často vede ke zřízení podniků podle soukromého práva. Má-li vláda v těchto podnicích podstatnou účast (zvláště, je-li tato účast většinová) anebo vykonává-li rozhodující vliv, mají takové podniky podléhat auditu nejvyšší auditní instituce.
2. Je vhodné, aby takové audity byly prováděny jako audity následné; mají se týkat otázek hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti.
3. Zprávy předkládané parlamentu a veřejnosti o těchto podnicích mají respektovat omezení plynoucí z požadavků na ochranu průmyslového a obchodního tajemství.

Důvodová zpráva vládní novely se přitom právě na Limskou deklaraci odvolává, když navrhuje rozšíření pravomocí NKÚ na územně samosprávné celky.

- ▶ **Ekonomické souvislosti: objem prostředků v akciových společnostech s majetkovou účastí státu (2009).**

- ▶ Z deseti největších státem vlastněných podniků má sedm formu akciové společnosti, a z hlediska objemu celkových aktiv představují 86 %.
- ▶ Těchto sedm největších akciových společností s majetkovou účastí státu hospodařilo v roce 2009 s prostředky ve výši **601 miliard**, což představovalo **62 % příjmů státního rozpočtu**.
- ▶ Bude-li navíc realizován záměr min. zemědělství na převedení s. p. Lesy ČR na akciovou společnost, jednalo by se (z hlediska r. 2009) o **671 miliard** a **69 % příjmů státního rozpočtu**.

- Mezi státním podnikem a akciovou společností s většinou majetkovou účastí státu nejsou zásadní rozdíly, které by ospravedlňovaly rozdíl v možnosti kontroly hospodaření.

	státní podnik	akciová společnost
Podnik je samostatný subjekt založený státem za účelem podnikání, není však vyloučen ani veřejný účel podniku	✓	✓
Výnosy z majetkové účasti státu tvoří příjem státního rozpočtu	✓	✓
Pro založení podniku je nutný správněprávní akt státního orgánu	✓	✓
Stát má na řízení podniku rozhodující vliv	✓	✓
Stát má rozhodující vliv přímo ve vrcholném orgánu podniku	✓	✓
Podnik hospodaří se státním, resp. veřejným majetkem	✓	de facto, nikoli de iure
Podnik podléhá „interní kontrole“ ze strany státu (příslušného ministerstva)	✓	✗
Podnik může být kontrolován NKÚ	✓	✗
Stát je nutně jediným vlastníkem	✓	✗

Jediným významnějším rozdílem je potenciální přítomnost minoritních akcionářů u akciových společností s většinou účastí státu. Námitka, že by kontroly NKÚ poškozovaly práva minoritních akcionářů neobstojí, neboť stát jako majoritní vlastník může už nyní v rámci nástrojů, které má k dispozici, zadat externí kontrolu hospodaření.

- Ochrana obchodního tajemství kontrolovaných osob by byla zaručena.

NKÚ musí ve zveřejněném nálezu dbát na ochranu obchodního tajemství a dalších citlivých dat. Proti závěrům NKÚ lze ještě před jejich zveřejněním uplatnit opravné prostředky a NKÚ je povinen v průběhu kontroly „šetřit práva a právem chráněné zájmy kontrolovaného subjektu“.

- Přehledová komparace pravomocí nejvyšších kontrolní institucí v ČR a sousedních státech.

	CZ	SK	D	A	PL
Pravomoc NKI kontrolovat také obchodní společnosti s majetkovou účastí státu?	✘	✔	✔	✔	✔
Pravomoc NKI kontrolovat obchodní společnosti s majetkovou účastí samosprávy?	✘	✔	✔**	✔	✔
Jaká majetková účast státu je předpokladem kontroly?	✘	1 akcie*	nad 50%	50%	1 akcie
Může NKI kontrolovat zákonnost, věcnou správnost, hospodárnost a účelnost?	✘	✔	✔	✔	pouze hospodárnost a zákonnost
Je zajištěna ochrana obchodního tajemství kontrolovaného subjektu?	✔	✔	✔	✔	✔
Jsou výsledky kontrol zveřejňovány v plném znění, nebo má veřejnost přístup pouze k omezenému znění?	omezené znění	plné znění	omezené znění	omezené znění	omezené znění

* De facto kontroluje slovenský NKÚ pouze soukromé osoby s nadpoloviční majetkovou účastí státu.
 ** Pouze zemské účetní dvory mohou kontrolovat hospodaření obecních podniků.

- Ekologický právní servis na základě uvedených argumentů považuje předloženou novelu za nedostatečnou a navrhuje zákonodárcům, aby připravili a podpořili pozměňovací návrh, který by umožnil také kontrolu obchodních společností s většinou majetkovou účastí státu a samospráv.

Tento materiál vznikl za finanční podpory:

Obsah tohoto materiálu nemusí vyjadřovat stanoviska sponzorů a nezakládá odpovědnost z jejich strany.